

APLICAREA LEGII ANTICORUPȚIE: DEZINTERES GENERALIZAT

**PRINCIPALELE CONSTATĂRI REZULTATE DIN MONITORIZAREA APLICĂRII LEGII
ANTICORUPȚIE
LA NIVELUL AUTORITĂȚILOR ȘI ÎNȘTIȚUȚILOR AFLATE SUB
CONTROL PARLAMENTĂR**

Autorul studiului: **Valerian Stan**
Telefon 0726.688.371
E-mail: valerians@fx.ro

Septembrie 2004

INTRODUCERE

Analiza de față și-a propus să evalueze gradul în care prevederile Legii nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, dar și a altor acte normative conexe, sunt respectate la nivelul autorităților și instituțiilor publice aflate sub control parlamentar. Monitorizarea instituțiilor amintite a avut loc în perioada 1 iunie – 20 august 2004. Ea a fost axată mai ales pe respectarea prevederilor legale cu privire la declararea averilor, la publicarea informațiilor cerute prin lege având legătură cu măsurile anticorupție și pe identificarea eventualelor cazuri de conflicte de interese și incompatibilități ale personalului din instituțiile și autoritățile menționate.

Monitorizarea s-a făcut luând în considerare faptul că la data de 30 aprilie 2004 a intrat în vigoare Ordonanța de urgență nr. 24/2004 privind creșterea transparenței în exercitarea demnităților publice și a funcțiilor publice, precum și intensificarea măsurilor de prevenire și combatere a corupției. De interes pentru analiza de față au fost acele prevederi ale Ordonanței prin care s-a stabilit noul format al declarațiilor de avere (Anexa la OUG nr. 24/2004), precum și faptul că Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informațiilor avea obligația ca până la 30 iunie 2004 să publice în Monitorul Oficial al României, partea a III-a, Indexul cuprinzând adresele paginilor de Internet ale autorităților și instituțiilor publice care au obligația să publice declarațiile de avere (art. II, alin. 2 și 3 al OUG nr. 24/2004). Potrivit OUG nr. 24/2004, noile declarații de avere, în forma stabilită prin Anexa la Ordonanță, trebuiau depuse până cel târziu la 30 mai 2004.

Cu privire la obligarea persoanelor care candidează pentru funcția de Președinte al României, deputat, senator, consilier județean, consilier local sau primar de a și declara averea (art. I, alin 2 al OUG nr. 24/2004) este de precizat că, în opinia noastră, dispozițiile respective sunt neconstituționale. Faptul acesta rezultă în primul rând, din raportarea la dispozițiile art. 115, alin. (6) din Constituția României potrivit căreia „Ordonanțele de urgență nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale [...]”. În al doilea rând, obligația de declarare a averii, impusă prin Ordonanță în sarcina persoanelor care candidează în alegeri este neconstituțională întrucât introduce o condiție în plus față de cele stabilite prin Constituția României și prin legile speciale în materie – de exemplu, Legea nr. 67/25 martie 2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale.

Documentarea analizei de față s-a făcut în principal prin accesarea paginilor de Internet ale instituțiilor, prin consultarea colecției Monitorului Oficial, partea a III-a, prin corespondență cu reprezentanții instituțiilor și prin vizite la sediul acestora.

PRINCIPALELE CONSTATĂRI FĂCUTE CU OCAZIA MONITORIZĂRII

1. **(Ne)Respectarea de către Ministerul Comunicațiilor și Tehnologiei Informațiilor (MCTI) a obligației ca în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a OUG nr. 24/2004 să publice în Monitorul Oficial al României, partea a III-a, Indexul cuprinzând adresele paginilor de Internet ale autorităților și instituțiilor publice care au obligația să publice declarațiile de avere (art. II, alin. 2 și 3 al OUG nr. 24/2004)**

La data de 25 iulie 2004, a fost adresată conducerii MCTI solicitarea de a preciza data și numărul Monitorului Oficial al României în care a publicat Indexul prevăzut de OUG nr. 24/2004. La 27 iulie, MCTI a răspuns indicând Monitorul Oficial nr. 475/14.07.2004. Din consultarea Monitorului Oficial respectiv a rezultat, în principal, că Indexul a fost întocmit total incomplet și neglijent (în plus a fost publicat cu o întârziere de 14 zile față de termenul stabilit prin Ordonanța de Urgență). El cuprinde adresele paginilor de internet ale 104 instituții și autorități publice (Președinția României, Camera Deputaților, Senatul, Guvernul României, 16 ministere, 42 de consilii județene și 42 de prefecturi) și omite alte câteva sute de asemenea adrese, adrese existente ca atare și la care sunt publicate declarațiile de avere ale personalului unor instituții și autorități publice, care, potrivit Legii nr. 115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și control și a funcționarilor publici, au obligația să publice aceste documente.

Din categoria instituțiilor omise din Indexul MCTI, amintim, cu titlu de exemplu, Curtea Constituțională, 16 autorități și instituții publice aflate sub control parlamentar, 14 instituții aflate în subordinea Guvernului României, 14 instituții aflate în coordonarea sau în subordinea primului ministru, zeci de regii autonome, companii sau societăți naționale etc. (din această ultimă categorie numai sub autoritatea Ministerului Transporturilor, Construcțiilor și Turismului, respectiv Ministerului Economiei și Comerțului se află circa 50 de regii autonome, companii naționale și societăți naționale, toate având pagini de Internet și obligația legală de a publica declarațiile de avere ale personalului).

A fost de asemenea omisă menționarea paginii de internet a Consiliului Superior al Magistraturii, pagină pe care sunt publicate declarațiile de avere ale tuturor magistraților, de la toate instanțele judecătorești din România, inclusiv ale judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, personalului Ministerului Public, Parchetului Național Anticorupție.

1. Constatări la nivelul autorităților și instituțiilor aflate sub control parlamentar

Avocatul Poporului

La data de 24 iulie 2004, pe pagina de Internet a instituției (www.avp.ro), în portalul „Personal” era publicată o listă cuprinzând 71 de nume și funcții. Dintre acestea, aveau publicate declarații de avere numai 38 de persoane (numai persoanele ale căror nume erau subliniate). Dintre cele 33 de persoane care nu aveau publicate declarațiile de avere menționăm pe: Avocatul Poporului Prof. univ. dr. Ioan Muraru, consilierul juridic Constanța Tăiatu, experții Mihaela Gogoneață, Cătălina Andreea Dan, Magdalena Maria Brandibur, Camelia Elena Goleanu, Mihaela Enache, Raluca Lidia Calotă, Gabriela Alina Homutescu, Elena Glodariu, Dorel Alexe Colodeiciuc, Luiza Cristina Mecu, Cristina Elena Vizauer, Valentina Drăguț, Florentina Dumitrescu și referenții de specialitate Iuliana Mărgăritescu, Sabina Cristina Nicorescu și Vasile Anghel. La data de 14 septembrie, la o ultimă vizită pe pagina de Internet a instituției s-a constatat că nu mai era publicată nici o declarație de avere (există precizarea că actualizarea paginii se făcuse la 1 septembrie 2004).

Nici una din cele 38 de declarații de avere publicate nu era conformă cu prevederile legale în vigoare astfel cum acestea au fost modificate și completate prin Ordonanța de urgență nr. 24/2004. Mai mult, au existat cazuri – expertele Gina Palade și Emma Turtoi – în care declarațiile de avere fuseseră publicate chiar în forma anterioară modificării Legii nr. 161/2003 prin Ordonanța de urgență nr. 40/2003, adică fără obligativitatea precizării cuantumului depozitelor bancare mai mari decât echivalentul a 10.000 de euro.

Persoanele care nu și-au publicat declarațiile de avere au încălcat legea întrucât dețineau, toate, funcții pentru care Legea nr. 161/2003 instituie o asemenea obligație: consilierii juridici, experții și referenții de specialitate au calitatea de funcționari publici (potrivit Anexei la Titlul III al Cărții II din Legea nr. 161/2003) iar funcția de Avocat al Poporului este asimilată cu funcția de ministru (potrivit art. 33, alin. 3 al Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului).

Banca Națională a României (BNR)

La data de 19 iulie 2004, pe pagina de Internet a BNR (www.bnr.ro) erau publicate, în portalul „Declarații de avere” declarațiile de avere ale 44 de persoane – 9 membri ai Consiliului de Administrație, și 35 de directori (16 din Centrala Băncii și 19 directori de sucursale). Din compararea „Organigramei BNR” cu lista declarațiilor de avere a rezultat că un număr de 6 directori adjuncți și 50 de șefi de servicii nu au publicat pe pagina de Internet a instituției

declarațiile de avere, deși legea îi obliga (cei 6 directori adjuncți sunt Constantin Chirca, Emilian Antonescu, Adrian Cosmescu, Ianfred Silberstein, Cristian Bichi și Mihai Dăscălescu). Era de asemenea necesar să fie publicate declarațiile de avere ale tuturor celor care ocupau - într-un număr foarte mare, dată fiind organigrama acestei instituții - poziții de funcționari publici: șefi de birou, experți, referenți, referenți de specialitate, auditori (din Direcția de audit intern) etc.

Declarațiile de interese ale personalului BNR erau publicate pe pagina de Internet a Camerei Deputaților (www.cdep.ro), în portalul „Autorități și instituții aflate sub control parlamentar”. Numărul declarațiilor de interese publicate era de 81: 9 membri ai Consiliului de Administrație, 14 directori, 9 directori adjuncți, 47 de șefi de servicii, 1 casier central și 1 casier șef.

Cu ocazia monitorizării s-a procedat la compararea unor date înscrise în declarațiile de avere cu cele din declarațiile de interese. În cazul guvernatorului BNR Mugur Isărescu s-a constatat că în declarația de interese, la capitolul „III. Asociat sau acționar la societăți comerciale române sau străine, dacă valoarea părților sociale sau a acțiunilor depășește echivalentul a 5.000 de euro”, acesta nu a menționat nici una din cele două societăți comerciale pe care le-a înscris în declarația de interese: „a) Acționar nesemnificativ la ROMCIM, în baza Legii nr. 55/1995 (cupoane); b) Acționar majoritar (70%) la SC MAR SRL, cu profil agricol, înregistrată la Registrul Comerțului Râmnicu Vâlcea cu număr de ordine J38-278 din 8.04.2003, cod fiscal 15351670”. Este posibil ca acest fapt să se datoreze împrejurării că valoarea părților sociale/acțiunilor se situa sub plafonul prevăzut de lege.

În cazul viceguvernatorului BNR Mihai Bogza, s-a constatat că acesta a făcut declarații neconforme cu realitatea în sensul în care, în declarația de interese nu a menționat faptul că este acționar/asociat la SC INVEST CORP SA. Această calitate este menționată în declarația de avere, cu precizarea că „valoarea părților sociale/acțiunilor depășește echivalentul a 5.000 de euro”. Nedecларarea acestui interes în actul prevăzut de lege în acest scop este de natură să facă imposibilă verificarea unor situații de conflicte de interese în care s-a aflat/ se află/s-ar putea afla o persoană ocupând o poziție atât de importantă cum este viceguvernatorul BNR.

Din declarația de avere a lui Constantin Ionete, membru al Consiliului de Administrație, rezultă că acesta are calitatea de acționar la Banca Transilvania (280.000 de acțiuni în valoare de 280.000.000 de lei). Potrivit Legii nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României (precum și Legii anterioare acesteia, nr. 101/1998), Consiliul de Administrație al BNR a avut și are prerogative cu privire la autorizarea și supravegherea prudențială a băncilor, la regimul rezervelor minime obligatorii pentru bănci, la acordarea de credite de către BNR băncilor etc. Date fiind aceste prerogative legale speciale, precum și dubla calitate a lui Constantin Ionete - membru al CA al BNR și acționar al Băncii Transilvania - Constantin Ionete s-a aflat și se află într-o situație de conflict de

interese, astfel cum acesta este definit prin art. 70, Titlul IV, Cartea I din Legea nr. 161/2003: „Prin conflict de interese se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative”. Totodată, potrivit dispozițiilor Legii nr. 161/2003 (art. 72, combinat cu art 99, Titlul IV, Cartea I), guvernatorul, prim-viceguvernatorul, viceguvernatorii și membrii consiliului de administrație al BNR sunt asimilați, în obligațiile care le revin din legea amintită, cu miniștrii și secretarii de stat și, în consecință, sunt obligați să nu ia sau să nu participe la luarea unei decizii care ar produce un folos material pentru sine, pentru soțul său ori rudele sale de gradul I. Pentru a se documenta dacă în activitatea sa respectivul membru al CA al BNR s-a conformat dispozițiilor legale în materie, în sensul în care nu a participat la luarea unor decizii precum cele avute în vedere de textul de lege, la data de 26 iulie 2004 s-a solicitat, în scris, Serviciului de informare publică al BNR, următoarea informație de interes public: „fotocopii de pe procesele verbale ale ședințelor Consiliului de Administrație al BNR din perioada 1 iunie 2003 - 23 iulie 2004”. La data de 3 august 2004, directorul Direcției Secretariat a BNR a răspuns, sub semnătură indescifrabilă, că informația solicitată nu poate fi furnizată întrucât ar constitui „secret profesional”. Refuzul BNR este în mod evident contrar legii. Art. 52 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul BNR, invocat în motivarea refuzului, vizează exclusiv „informațiile nedestinate publicării”, ca informații care ar constitui „secret profesional”. Ori, „informații nedestinate publicării” (pe care în mod justificat legiuitorul nu le-a definit în cuprinsul acestei Legi) sunt cele limitativ prevăzute de legea specială: Legea nr. 544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public (art. 12, alin. 1 – Informații exceptate de la liberul acces) și Legea nr. 182/2002 privind protecția informațiilor clasificate (Cap. II – Informații secret de stat și Cap. III – Informații secret de serviciu). Prin răspunsul său, BNR nu a făcut sub nici un aspect dovada că informațiile care i-au fost solicitate s-ar încadra în vreuna din categoriile prevăzute de cele două legi speciale. Dimpotrivă, respectivul refuz îndreptățește suspiciunea că a urmărit să ascundă o posibilă situație de conflict de interese în care s-a aflat (și probabil că se află în continuare) unul dintre membrii Băncii centrale a României, bancă cu capital integral de stat.

Întrucât pe pagina de Internet a BNR declarațiile de avere erau securizate împotriva printării, la data 22 iulie 2004, autorul analizei s-a deplasat la sediul central al BNR solicitând fotocopii de pe declarațiile de avere și de interese ale personalului instituției. După ce inițial a fost foarte reticent în privința solicitării primite („în ce calitate cereți aceste informații, ce vreți să faceți cu ele?” etc.), personalul Punctului de informare și documentare a admis că ar putea să furnizeze informațiile respective, „însă numai pe baza unei cereri scrise”. Condiția pusă de personalul Punctului de informare și documentare a fost contrară legii în sensul în care, potrivit Legii nr. 544/2001 a accesului liber la informațiile de interes public, datele solicitate trebuiau furnizate pe loc, acestea fiind „disponibile pe loc”. La cererea scrisă, depusă în cele din urmă în aceeași zi, s-a primit

răspuns la data de 27 iulie. Au fost primite, în copie xerox, 20 de declarații de avere și 204 declarații de interese. Din declarațiile de avere ale personalului din centrală nu au fost primite declarațiile a 5 membri ai CA al BNR - Silviu Cerna, Constantin Ionete, Agnes Nagy, Nicolae Dardac și Nicușor Ruiu, fapt care sugerează că cei 5, contrar legii, nu au depus declarațiile respective la persoana desemnată prin lege să le primească și să le păstreze.

Curtea de Conturi

Pagina de Internet a instituției (www.rcc.ro) a fost accesată, inițial, la 13 iulie și apoi la 29 iulie 2004. Pe pagina „Declarații de interese și Declarații de avere” existau trei portaluri: „Declarațiile de avere ale angajaților (Sediul Central)”, „Declarațiile de avere ale angajaților (Structuri teritoriale)” și „Declarații de avere la încetarea activității”. Întrucât pe site nu apăreau publicate declarațiile de avere ale conducerii Curții de Conturi, la data de 29 iulie 2004 s-a solicitat instituției, prin e-mail, să se precizeze locul unde sunt publicate declarațiile de avere ale persoanelor din conducerea Curții de Conturi. La data de 3 august s-a primit, de asemenea prin e-mail, răspunsul Biroului de relații publice prin care se preciza că „declarațiile de avere ale persoanelor care fac parte din conducerea Curții de Conturi a României pot fi găsite pe pagina de internet a Curții, la adresa www.rcc.ro. Accesându-se din nou site-ul Curții s-a constatat că pe pagina „Declarații de interese și Declarații de avere”, în secțiunea celor trei portaluri existente la data de 13 iulie și 29 iulie, mai fusese adăugat între timp încă unul - „Conducerea Curții de Conturi a României”. Faptul că acest portal fusese introdus în ultimul moment și că pe el nu se reușise încă publicarea declarațiilor de avere ale persoanelor din conducere (persoane nominalizate mai jos) a rezultat inclusiv din faptul că accesarea repetată a acesteia, în perioada 3–18 august 2004, a avut drept răspuns invariabil „Pagina nu poate fi găsită”. În concluzie, persoanele din conducerea Curții de Conturi nu au avut publicate declarațiile de avere, contrar prevederilor Legii nr. 115/1996.

Declarațiile de interese ale persoanelor din conducerea Curții de Conturi erau publicate pe pagina de Internet a Camerei Deputaților (www.cdep.ro), în portalul „Autorități și instituții aflate sub control parlamentar”. Persoanele respective erau: Dan Drosu Șaguna – președinte, Petre Popeanga – vicepreședinte, Iordan Anghel și Adrian Duță, președinți de secție, Dumitru Alămîie, Domnica Băghină, Sever Gabriel Bomboș, Ovidiu Ispir, Edita Ernoke Lokodi, Paul Miercan, Tania Monica Pop, Ștefan Popa, Mihai Popescu, Mircea Popescu, Pătru Rotaru, Liviu Stănculescu, Edit Szarka, Ionel Ștefan – consilieri de conturi.

Contrar art. 5, lit. c) din Legea nr. 544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public, Curtea de Conturi nu publicase numele și prenumele funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice.

Serviciul Român de Informații

Din monitorizarea făcută în perioada 5 – 11 august a rezultat că pe pagina de Internet a SRI (www.sri.ro) nu era publicată nici o declarație de avere. Pe pagina de Internet a Camerei Deputaților (www.cdep.ro), la secțiunea „Autorități și instituții aflate sub control parlamentar”, erau publicate declarațiile de interese ale următoarelor persoane din conducerea SRI: Radu Timofte – director, Vasile Iancu – prim adjunct, general de divizie Ionel Marin, general de corp de armată Ion Popescu și general de brigadă Ion Dumitru Zamfir – adjuncți. Pe pagina SRI era de asemenea publicată conducerea instituției, însă într-o formulă diferită de cea de pe site-ul Camerei Deputaților, în sensul că aici funcția de prim-adjunct al directorului SRI apărea ca fiind neîncadrată. La data de 11 august, a fost adresată instituției o scrisoare prin care s-a solicitat să se precizeze la ce dată și unde au fost publicate declarațiile de avere ale personalului din conducere. La data de 13 august, Biroul de Relații cu Publicul al SRI a răspuns precizând că „Declarațiile de avere ale domnilor Alexandru-Radu Timofte, Ionel Marin, Dumitru Zamfir și Ion Popescu au fost publicate în Monitorul Oficial al României, partea a III-a nr. 314 din 01.07.2003. De asemenea, în Monitorul Oficial al României, partea a III-a, nr. 85 din 12.02.2004, au fost publicate declarațiile de avere actualizate ale domnilor Alexandru-Radu Timofte și Ion Popescu”. Din documentarea făcută, a rezultat că declarațiile de avere ale conducerii SRI – publicate în cele două Monitoare Oficiale indicate – erau făcute într-o formă contrară reglementărilor legale în vigoare, în sensul că valoarea averilor era raportată la „echivalentul a 10.000 de euro” și nu la „echivalentul a 5.000 de euro”, astfel cum s-a stabilit prin Ordonanța de Urgență nr. 24/2004.

Contrar art. 5 lit. c) din Legea nr. 544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public, SRI nu publicase numele și prenumele funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice.

Serviciul de Informații Externe

Din monitorizarea făcută în perioada 5–11 august a rezultat că SIE nu avea publicate declarațiile de avere ale conducerii pe site-ul propriu (www.sie.ro). În schimb, deși legea nu obligă, erau publicate declarațiile de interese ale acestor persoane: Gheorghe Fulga – director, Nicolae Goia, Dan Chiriac, Constantin Rotaru și Marcel Alexandru – directori adjuncți. La data de 11 august, a fost adresată instituției o scrisoare prin care s-a solicitat să se precizeze la ce dată și unde au fost publicate declarațiile de avere ale personalului din conducere. La data de 18 august, Direcția de Relații Publice a SIE a comunicat că „declarațiile de avere ale persoanelor din conducerea SIE au fost actualizate și publicate în Monitorul Oficial, partea a III-a, nr 353 din 27 mai a.c”. Din documentarea realizată la Monitorul Oficial, cele precizate în răspunsul SIE s-au confirmat.

Contrar art. 5 lit. c) din Legea nr. 544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public, SIE nu publicase numele și prenumele funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice.

Serviciul de Telecomunicații Speciale

Pe pagina de Internet a Serviciului (www.stsnet.ro) erau publicate declarațiile celor patru persoane din conducere: Tudor Tănase – director, general maior Alexandru Grumaz – prim adjunct al directorului, general de brigadă Florin Mihalache și Ion Tudosie – adjuncți ai directorului. Toate cele patru declarații erau într-o formă contrară legii, în sensul că valoarea averilor era raportată la „echivalentul a 10.000 de euro” și nu la „echivalentul a 5.000 de euro”, astfel cum s-a stabilit prin Ordonanța de Urgență nr. 24/2004.

Contrar art. 5 lit. c) din Legea nr. 544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public, Serviciul de Telecomunicații Speciale nu publicase numele și prenumele funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice.

Serviciul de Protecție și Pază

Pe site-ul SPP (www.spp.ro) nu erau publicate declarațiile de avere ale persoanelor din conducerea Serviciului (general maior Gabriel Naghi – director, general maior Iulian Crăiniceanu – prim adjunct al directorului și general de brigadă Vasile Dudu – adjunct al directorului). Din cauza aceasta, la data de 13 august, s-a solicitat conducerii Serviciului să precizeze unde și la ce dată au fost publicate declarațiile de avere ale persoanelor din conducerea instituției. La data de 16 august, Biroul de Informare și Relații Publice al SPP, sub semnătura șefului acestuia, colonelul Constantin Dobre a răspuns precizând că „Declarațiile de avere ale persoanelor din conducerea Serviciului de Protecție și Pază au fost publicate în Monitorul Oficial, partea a III-a, astfel: nr 282 din 18 iunie 2003 și nr. 353 din 27 mai 2004”. Din documentarea făcută, a rezultat că declarațiile de avere erau publicate în Monitoarele Oficiale indicate, în forma stabilită prin reglementările legale în vigoare. Se mai impune precizat faptul că pe pagina de Internet a Camerei Deputaților (www.cdep.ro) SPP apărea, contrar realității, ca neavând pagină de Internet proprie, fapt care poate indica inclusiv măsura în care Parlamentul este informat cu privire la organizarea și funcționarea serviciilor de informații aflate sub controlul său.

Contrar art. 5, lit. c) din Legea nr. 544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public, SPP nu publicase numele și prenumele funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice.

Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității

Instituția are pagină proprie de Internet (www.cnsas.ro). Aici erau publicate declarațiile de avere și de interese ale celor 11 membri ai Colegiului CNSAS, precum și declarațiile de avere ale 133 de funcționari publici ai instituției. Toate declarațiile de avere erau, însă, într-o formă contrară legii, în sensul că valoarea averilor era raportată la „echivalentul a 10.000 de euro” și nu la „echivalentul a 5.000 de euro”, așa cum s-a stabilit prin Ordonanța de Urgență nr. 24/2004. Pe pagina de Internet a Camerei Deputaților, în secțiunea rezervată declarațiilor de interese ale membrilor Colegiului, ca vicepreședinte al Colegiului apărea Mihai Gheorghe, când de fapt această funcție era deținută de Viorel Mircea Nicolescu, fapt care, și în acest caz, poate indica inclusiv măsura în care Parlamentul este informat cu privire la organizarea și funcționarea instituțiilor aflate sub autoritatea sa.

Contrar art. 5 lit. c) din Legea nr. 544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public, CNSAS nu publicase numele și prenumele funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice.

Agencia Națională de Presă - Rompres

Pe site-ul Agenției (www.rompres.ro) nu exista absolut nici o informație cu privire la personalul acestei instituții - nici chiar numele și prenumele persoanelor din conducere sau ale funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice, fapt încălcând dispozițiile art 5, alin c) din Legea nr. 544/2001. Pe site nu erau, de asemenea publicate, declarațiile de avere (și nici de interese) ale personalului instituției. Numele persoanelor din conducere au putut fi aflate de pe pagina de Internet a Camerei Deputaților, unde erau publicate declarațiile de interese ale respectivelor persoane: Ioan Roșca - director general, Gabriel Giogolea, Argentina Dincă, Paraschiv Marcu, Elena Murar și Dorin Traian Suci - membri ai Consiliului Director (ultima persoană nu avea publicată, fără nici o precizare, declarația de interese). Din verificările făcute la Monitorul Oficial a rezultat că declarațiile de avere ale personalului Agenției erau publicate, în forma cerută de lege, în Monitorul Oficial, partea a III-a, nr. 427 din 24 iunie 2004.

Consiliul Național al Audiovizualului

Pe pagina de Internet a CNA (www.cna.ro) erau publicate declarațiile de avere ale celor 10 membri din conducerea instituției: Ralu Traian Filip – președinte, Attila Gasparik – vicepreședinte, Dan Grigore, Răsvan Popescu, Gabriela Stoica, Cristina Trepcea, Mircea Sorin Moldovan, Șerban Pretor, Radu Teodorescu și Emanuel Valeriu – membri. La data monitorizării Consiliul era compus din 10 membri, deși Legea audiovizualului nr. 504/2002 (art. 11) prevede că CNA este compus din 11 membri. Pe site-ul CNA nu erau publicate și declarațiile de avere

ale funcționarilor publici, deși în organigrama instituției există 5 direcții, 5 compartimente și 8 servicii, încadrate cu un număr mare de funcționari publici.

Contrar art. 5 lit. c) din Legea nr. 544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public, CNA nu publicase numele și prenumele funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice.

Societatea Română de Televiziune

SRTv are pagină proprie de Internet (www.tvr.ro), unde, în perioada monitorizării, s-a constatat că era anunțată publicarea declarațiilor de avere și de interese ale membrilor Consiliului de Administrație al SRTv, (Valentin Nicolau - președinte director general, Corneliu Diaconu, Voicu Enăchescu, Szolt Galfavi, Cristian Hadji Culea, Alexandru Lăzescu, Dan Mihăescu, Cristina Nichituș, Constantina Tudor, Tudor Gheorghe, Alexandra Țăranu - membri) și ai Comitetului Director (Titi Dincă - director Direcția Programe, Sabina Petre - director Direcția Economică, Lucian Sârb - director Direcția Știri, Anca Gheorghe - director Direcția Marketing, Constantin Constantinescu - director Direcția IT&C, Bogdan Postelnicu - director Direcția Tehnică, Aurel Aldea - director Direcția Producție). În perioada monitorizării, nici una din declarațiile anunțate ca fiind publicate nu a putut fi afișată, de fiecare dată la numeroasele accesări rezultatul a fost invariabil același – „Pagina nu poate fi găsită”. Aceeași era situația și la data de 6 septembrie 2004.

Printre foarte multele informații care nu erau publicate pe pagina de Internet a SRTv, contrar Legii nr. 544 a liberului acces la informațiile de interes public, erau și cele privind „structura organizatorică, atribuțiile departamentelor, programul de funcționare, programul de audiențe al instituției” (art. 5 al Legii). De asemenea nu era publicat numele și prenumele funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice. Cu toate că SRTv are un număr foarte mare de funcționari publici, pe pagina de Internet nu era publicată nici o declarație de avere a acestora.

Deși Legea nr. 41/1994 privind organizarea și funcționarea Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune prevede că numărul de membri al Consiliului de Administrație al SRTv este 13, din informațiile publicate pe site, în secțiunea „Declarații de avere” rezulta că CA era format din numai 11 membri. Din informațiile publicate într-o altă secțiune, „Despre Noi”, rezultă că numărul respectivelor persoane ar fi 12.

Societatea Română de Radiodifuziune

Membrii Consiliului de Administrație al SRR aveau publicate declarațiile de avere pe pagina de Internet a instituției (www.srr.ro). Aceștia erau: Virgil Ogășanu,

Ancuța Doina Florea, Dumitru Avram, Tudor Stanciu, Adriana Anca Săftoiu, Alexandru Ducu Bertzi, Hugo Agoston, Miomir Todorov, Marius Guran, Mirela Ioana Fugaru, Răzvan Dumitrescu, Adrian Valentin Moise. Pe același site mai erau publicate declarațiile de avere și ale altor persoane cu funcții de conducere, astfel: Comitetul director – 6 persoane, Directori posturi naționale – 3 persoane, Directori – 11 persoane, Posturi regionale – 15 persoane și Redactori șefi – 13 persoane. Deși Legea nr. 41/1994 privind organizarea SRR și a SRTv stabilește că numărul de membri al Consiliului de Administrație al SRR este de 13, din informațiile publicate pe site, la secțiunea „Declarații de avere” rezulta că CA era format din 12 membri, în timp ce pe pagina Camerei Deputaților, în secțiunea de declarații de interese ale SRR același Consiliu figura că are 13 membri.

Deși Societatea Română de Radiodifuziune are un mare număr de funcționari publici, pe site-ul propriu nu era publicată nici o declarație de avere a acestora, fapt contrar Legii nr. 161/2003.

Președintele director general al SRR, Ștefan-Dragoș Șeuleanu, nu a menționat, în declarația de interese depusă și publicată la Camera Deputaților, calitatea de acționar la SC ROMEXPO SA, așa cum această calitate rezultă din declarația de avere depusă și publicată la SRR.

Contrar art. 5 lit. c) din Legea nr. 544/2001 a liberului acces la informațiile de interes public, SRR nu publicase numele și prenumele funcționarului responsabil cu difuzarea informațiilor publice

X X X

Toate instituțiile și autoritățile care au făcut obiectul monitorizării de față aveau publicate declarațiile de interese ale persoanelor deținând funcții de conducere pe pagina de Internet a Camerei Deputaților (www.cdep.ro), în secțiunea „Autorități și instituții aflate sub control parlamentar”. Singura instituție care nu avea publicate, în acest loc, declarațiile de interese, a fost Avocatul Poporului. În secțiunea „Declarații de avere și interese” de pe pagina Camerei Deputaților se preciza că Avocatul Poporului a depus declarația de interese la Senat. În urma căutărilor pe pagina de Internet a Senatului, s-a constatat că respectivele documente nu fuseseră publicate (pe site-ul acestei Camere - www.senat.ro - erau publicate exclusiv declarațiile de interese ale senatorilor). În secțiunea rezervată Societății Române de Televiziune, spre deosebire de celelalte instituții, era publicată o singură declarație de interese, aceea a președintelui director general Radu Nicolau.

CONCLUZII

Dezinteresul practic generalizat pentru corecta aplicare a Legii „anticorupție” constituie principala concluzie a monitorizării făcute la nivelul autorităților și instituțiilor sub control parlamentar. Practica complet neunitară, și cel mai adesea contrară legii, întâlnită în cazul a circa 80% dintre instituțiile monitorizate creează imaginea dezinteresului, dezordinii și chiar a disprețului față de aplicarea reglementărilor legale „anticorupție”. Această concluzie are o semnificație specială mai ales datorită faptului că ea vizează instituții și autorități foarte importante ale statului, importanță dată inclusiv de faptul că acestea se află sub autoritatea Parlamentului.

Neregula cea mai frecvent întâlnită a constat în nedepunerea/nepublicarea declarațiilor de avere sau a depunerii/publicării acestora în forme contrare legii. Sunt numeroase cazurile în care declarațiile de avere sunt depuse/publicate în forma anterioară celei stabilite prin Ordonanța de Urgență nr. 24/2004, în care valoarea averilor declarate era raportată la „echivalentul a 10.000 de euro” și nu la „echivalentul a 5.000 de euro” (Avocatul Poporului, Serviciul Român de Informații, CNSAS, Serviciul de Telecomunicații Speciale, Serviciul de Informații Externe etc.). Potrivit OUG nr. 24/2004, noile declarații de avere trebuiau depuse până la data de 26 iunie 2004. Mai mult, au fost cazuri în care declarațiile erau depuse chiar și în forma anterioară modificării Legii nr. 161/2003 prin Ordonanța de urgență nr. 40/2003, în care oficialii nu aveau obligația să declare cuantumul depozitelor bancare, veniturilor, activelor, pasivelor etc. (Avocatul Poporului, de exemplu).

Au existat situații în care declarațiile de avere, anunțate ca existând pe pagina de Internet, nu au putut fi accesate - niciuna, niciodată - la încercările repetate făcute pe durata monitorizării (cazul conducerilor Curții de Conturi și al Societății Române de Televiziune, Avocatul Poporului).

Cu toate că au pagină proprie de Internet, un număr de instituții a publicat declarațiile de avere în Monitorul Oficial (Agenția Română de Presă Rompres, SRI, SIE, SPP). Această practică este contrară dispozițiilor art. 4, alin. 2 al Legii nr. 115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici. Din interpretarea sistematică a acestor dispoziții, coroborate cu alte norme legale în materie (OUG nr. 24/2004, de exemplu), rezultă că instituțiile care au pagină proprie de Internet urmează să publice declarațiile de avere pe această pagină. O asemenea interpretare se impune inclusiv din rațiuni ținând de gestionarea eficientă a banilor publici, în sensul că, publicând declarațiile de avere pe site-ul propriu, instituțiile publice respective evită să facă cheltuieli care nu sunt necesare pentru aplicarea reglementărilor legale „anticorupție”. Un argument în acest sens îl constituie inclusiv practica de la nivelul Parlamentului României, autoritatea în subordinea căreia se află instituțiile monitorizate, practică conform căreia toate declarațiile de avere și de interes ale senatorilor și deputaților sunt

publicate pe paginile de Internet ale celor două Camere. Este de menționat de asemenea decizia conducerii Camerei Deputaților de a publica declarațiile de interese ale conducerilor instituțiilor din subordine tot pe pagina de Internet (proprie), și nu în Monitorul Oficial.

Au fost întâlnite situații în care oficialii au făcut declarații neadevărate, în declarațiile de interese, privind interesele lor patrimoniale și de afaceri - două cazuri sunt cele ale viceguvernatorului BNR Mihai Bogza și președintelui director general al Societății Române de Radiodifuziune Ștefan-Dragoș Șeuleanu.

Refuzul conducerii BNR de a comunica informațiile de interes public rezultate din ședințele Consiliului de Administrație este în mod evident neconstituțional și contrar dispozițiilor Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public. Informațiile care au fost solicitate conducerii BNR nu fac parte din categoria informațiilor exceptate de la accesul liber (art. 12, alin. 1 al Legii nr. 544/2001), și nici nu constituie informații clasificate, astfel cum acestea sunt definite și protejate prin Legea nr. 182/2002 privind informațiile clasificate. Procedând astfel, conducerea BNR a făcut imposibilă documentarea unui posibil caz de conflict de interese în care ar fi putut să se afle unul din membrii Consiliului de Administrație al Băncii. În mod asemănător, se va întâmpla ori de câte ori conducerea BNR va refuza să furnizeze astfel de informații, ceea ce face practic inaplicabile reglementările legale în materie de conflicte de interese, reglementări care sunt obligatorii, astfel cum prevede în mod explicit Legea nr. 161/2003, și pentru banca centrală a României și membrii conducerii acesteia.

O altă deficiență serioasă constatată, de natură să împiedice verificările cu privire la respectarea reglementărilor legale „anticorupție” o constituie nepublicarea de către instituții, din oficiu, a informațiilor prevăzute de art. 5, alin. c) al Legii nr. 544/2001, în special a numelui și prenumelui persoanelor din conducere sau ale funcționarilor responsabili cu difuzarea informațiilor publice, structuri organizatorice, atribuțiilor departamentelor, programului de funcționare, programului de audiențe al instituției etc. Aceste deficiențe au fost de asemenea constatate în cazul mării majorități a instituțiilor monitorizate.